

суб'єкта залежить економічний розвиток країни. Саме тому політика держави потребує як найвищого рівня інноваційної економіки. Розвитку та концептуальних підходів ще одного напрямку економічного аналізу, а саме інноваційного аналізу потребують облік інновацій, розкриття інформації про них у фінансовій звітності, оцінювання результатів інноваційної діяльності суб'єктів господарювання, обґрунтування системи показників інноваційної діяльності, розробка комплексних методик її аналізу.

Академік А. Ф. Павленко зазначає, «щоб відповідати сучасним вимогам, методика економічного аналізу повинна наближатися до життєвих потреб підприємства, відповідати повсякденним запитам управління, бути надійним економічним інструментом управління підприємством». А от академік М. Г. Чумаченко звертає увагу на те, що зростання кількості об'єктів економічного аналізу, розширення понятійних меж його предмета обумовлюватиме подальше зростання чисельності його видів, форм і напрямів, тому фахівцям-аналітикам необхідно досягти єдності щодо класифікації видів економічного аналізу [3].

Усі види економічного аналізу об'єднує єдність методу, сутності та предмета. Але при цьому кожен вид має свою специфіку та сферу використання, яка зумовлена суб'єктом проведення аналізу. Тому економічний аналіз вивчає господарські процеси, їх взаємозв'язок, взаємозалежність і взаємозумовленість. Причинний або факторний аналіз виходить з того, що кожен фактор, кожна причина отримують відповідну оцінку.

Отже, економічний аналіз – це ціла наукова база прийняття управлінських рішень, яка використовується на підприємствах для визначення становища ринку, економіки в країні та багатьох інших показників. Завдяки постійному розвитку та інноваціям технологій, сучасний економічний аналіз відкриває нові можливості для вигідних стратегій та отримання бажаних результатів. Завдання економістів полягає в тому, щоб, зберігши кращі традиції економічної думки, перейняти найбільш корисний досвід сучасного закордонного та вітчизняного аналізу та отримати дієвий інструмент для підвищення ефективності виробництва.

Список використаних джерел: 1. Андреева Г. І. Економічний аналіз. Київ: Знання, 2008. 263 с. 2. Парасій-Вергуненко І. М. Еволюція розвитку економічного аналізу в стратегічно-орієнтованій системі управління. *Фінанси, облік і аудит*. 2011. Вип. 18. С. 328–335. 3. Шестерняк М. М. Сучасний економічний аналіз та його основні види. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Вип. 20(3). С. 158-162.

УДК 658.15

К. С. Насипайко, студент

Науковий керівник: **В. В. Фесенко**, д-р екон. наук, професор кафедри обліку, аудиту, аналізу і оподаткування

Університет митної справи та фінансів, м. Дніпро, Україна

МЕТОДИ АНАЛІЗУ ВЗАЄМОВИКЛЮЧНИХ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ

Ключові слова: інвестиції, раціонування капіталу, ефективність, конкуруючі інвестиції.

У практиці інвестиційного проектування оцінка ефективності проєктів – це невід'ємна частина вибору проєктів. Проте дуже часто інвестор стикається з ситуацією, в якій йому доводиться вибирати кілька інвестиційних проєктів. Причини такої ситуації можуть бути різними. Це можуть бути, наприклад, масштаб проєкту та його життєвий цикл, порівнянність цінкових факторів, порівнянність якісних характеристик, обмежені фінансові ресурси або їх недоступність тощо.

На практиці більшість інвестиційних проєктів є конкуруючими. Конкуруючі інвестиції – це інвестиційні проєкти, які з різних причин не можуть бути здійснені одночасно.

Причини виникнення конкуренції між інвестиціями такі:

– конкуренція виникає тоді, коли підприємство не може здійснити одночасно інвестиційні проєкти через обмеженість фінансових або будь-яких інших ресурсів;

– конкуруючі інвестиції виникають через те, що проєкти в процесі впровадження досягають однакового результату, якого очікує підприємство [2].

Конкуруючі інвестиції можна поділити на два різновиди:

1. Інвестиції, які забезпечують досягнення того самого результату або використання будь-якого обмеженого ресурсу, крім грошових коштів. Ці інвестиції називаються взаємовиключними.

Отже, такі інвестиції не можуть бути реалізовані одночасно, тобто прийняття однієї з них, відповідно, виключає можливість прийняття інших інвестицій.

2. Інвестиційні проекти, які мають на меті різні призначення, називаються незалежні один від одного інвестиції. Питання їх прийняття (або неприйняття) вирішується не тільки показниками інвестиційних проектів, а й наявністю інвестиційних ресурсів на підприємстві.

Для того щоб підприємству визначити привабливість проектів, необхідно оцінити економічну доцільність кожного з пропонувананих інвестиційних проектів, використовуючи різні способи.

Перший спосіб є найбільш простим для вибору проектів. Полягає він у розрахунку показників ефективності інвестицій для кожного проекту, а потім відбувається порівняння отриманих результатів.

Найкраще значення всіх критеріїв буде свідчити про кращий вибір проекту із набору альтернативних. Для більшості проектів ця методологія може бути використана, хоча в деяких випадках існує ймовірність суперечності між критеріями. Деякі критерії вважаються рівними для одного проекту, а інші дають гірше значення. Ця ситуація впливає з відмінностей у стартових умовах проекту та інших варіантах його експлуатації [1].

Наприклад, чиста приведена вартість (NPV) більша в одного проекту, а індекс рентабельності інвестицій (PI) – в іншого. Тоді необхідно здійснити вибір пріоритетного показника NPV або PI, для цього потрібно мати чітко сформульовану мету інвестиційного проекту.

Другий спосіб, який використовується для конкуруючих інвестицій, передбачає оцінку ефективності додаткових інвестицій. Додаткові інвестиції передбачають своє перебування в тому проекті, в якому вони більше, і являють собою різницю між інвестиціями за проектами. Якщо згідно з отриманими результатами додаткові інвестиції ефективні, то застосовують рішення про здійснення проекту з великими інвестиціями. Для оцінки ефективності додаткових інвестицій необхідно сформулювати новий грошовий потік у вигляді різниці між двома конкуруючими потоками.

Третій спосіб ґрунтується на розрахунку точки Фішера, як точки рівноваги проектів. Такий розрахунок дає додаткову інформацію для того, щоб вибрати один із проектів. Точка Фішера – це ставка дисконтування, при якій NPV (чиста приведена вартість) за двома проектами однакова.

Точку Фішера вручну розрахувати неможливо, для цього застосовується графічний метод: малюється лінія залежності NPV від СД – ставки дисконтування по кожному проекту. У точці перетину ліній опускається на вісь СД, де і знаходиться значення точки Фішера.

Ще одним методом оцінки конкуруючих інвестицій може виступати метод раціонування капіталу. Він є підходом до формування раціонального набору інвестиційних проектів для першочергового фінансування і перспективного фінансового планування на основі обраного критерію оптимізації і з урахуванням об'єктивних організаційних, технологічних і фінансових обмежень. Іншими словами, менеджмент компанії повинен вибрати проекти з максимальною сумарною чистою приведеною вартістю, яку дозволяють досягти встановлені обмеження бюджету капітальних вкладень.

Якщо розглядати ідеальну ситуацію, в якій у компанії є необмежений доступ до джерел фінансування, її керівництву слід приймати всі проекти з позитивною чистою приведеною вартістю (NPV). Така інвестиційна політика буде оптимальною, оскільки вона дозволить максимально збільшити акціонерну вартість у довгостроковій перспективі.

Однак у реальності компанії не можуть нескінченно збільшувати капітал в силу багатьох об'єктивних обмежень. Це є передумовою необхідності раціонування капіталу, основною метою проведення якого є максимізація акціонерної вартості в довгостроковій перспективі. У процесі досягнення цієї мети менеджмент компанії вирішує такі завдання:

– визначення системи критеріїв, які дозволяють не тільки відсіяти сумнівні проекти, а й відібрати найбільш вигідні з погляду віддачі на 1 \$ інвестицій;

– створення алгоритму відбору найбільш вигідних проектів з погляду максимізації їх сумарної чистої приведеної вартості [4].

Слід зазначити, що, крім способів оцінки конкуруючих інвестицій, виділяють показники ефективності інвестицій. Основними критеріями для прийняття рішення щодо вибору конкуруючих інвестиційних проєктів, є такі показники:

1. Чиста приведена вартість (NPV) – являє собою величину грошових коштів, яку інвестор хоче й очікує отримати від проєкту, після того, як грошові притоки окуплять початкові інвестиційні витрати і періодичні грошові відтоки, які пов'язані з цим проєктом.

2. Індекс рентабельності (PI) – характеризує ефективність використання капіталу інвестицій.

3. Внутрішня ставка доходності (IRR) – показує очікувану норму рентабельності інвестицій або максимально допустимий рівень інвестиційних витрат в оцінюваний проєкт.

4. Модифікована внутрішня ставка доходності (MIRR) – використовується для випадків, коли грошові потоки нестандартні, тобто є як позитивні, так і негативні потоки в період реалізації проєкту. Для того щоб вибрати інвестиційний проєкт, MIRR повинен бути більше ніж ставка дисконтування – г.

Перевагою MIRR є також облік реінвестування грошових потоків у процесі реалізації інвестиційного проєкту, що вирішує проблему IRR [3].

4. Період окупності (PB) – час, необхідний для того, щоб інвестиції, які були вкладені в проєкт, повернулись у формі грошових потоків, генерованих інвестиційним проєктом.

Отже, можна сказати, що оцінка конкуруючих інвестицій є одним із головних елементів інвестиційного аналізу, який є основним інструментом правильного вибору з декількох інвестиційних проєктів найбільш ефективного, вдосконалення інвестиційних програм і мінімізації ризиків.

Запропоновані методики вирішують деякі можливі конфлікти між ранжируванням взаємовиключних проєктів за різними критеріями ефективності та мінімізуються можливі помилки при ухваленні інвестиційних рішень. Однак у процесі оцінювання ефективності інвестицій необхідно пам'ятати про можливість виникнення помилок і не покладатися на впорядкування проєктів лише за одним критерієм. Кожний із критеріїв підкреслює будь-який особливий аспект стану проєкту, а загалом вони надають достатньо повну картину ефективності ухвалення інвестиційних рішень [1].

Список використаних джерел: 1. Карпов В. А., Павлова Т. В. Методи порівняння альтернативних проєктів з використанням програми порівняння проєктів. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2012. Вип. 2 (45). С. 101-107. 2. Староверова Г. С. Экономическая оценка инвестиций. Москва: Кнорус, 2006. 155 с. 3. Жданов И. Ю. Показатель внутренней нормы доходности (irr, internal rate of return) и модифицированная норма доходности (mirr, modified internal rate of return). *Школа финансового анализа и инвестиционной оценки Жданова Василия и Жданова Ивана*. URL: <http://www.beintrend.ru/irr-internal-rate-of-return-mirr-modified-internal-rate-of-return>. 4. Оценка инвестиционных проектов. Рационализация капитала. *Финансовые инвестиции – образовательный центр*. URL: <https://allfi.biz/racionirovanie-kapitala/#>.

УДК 658.65

М. В. Сологуб, здобувач вищої освіти

В. С. Крєтова, здобувач вищої освіти

Науковий керівник: **М. В. Дубініна**, д-р екон. наук, професор

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

Ключові слова: економічний аналіз, маркетинговий аналіз, стратегія, оцінка ефективності.

Нині, незважаючи на безліч способів дослідження, економічний аналіз є найбільш досконалою методикою оцінки ефективності діяльності сільськогосподарських підприємств. За його допомогою можна не тільки проаналізувати фінансовий стан підприємства, а і спрогнозувати розвиток у майбутньому, детально оцінити резерви виробництва, запобігти зайвим витратам, уникненню прорахунків, обґрунтувати прийняття управлінських рішень, виявити напрями підвищення ефективності діяльності тощо.